

Republika Srbija
VRHOVNI KASACIONI SUD
Rev 260/2013
Gzz1 94/2013
17.10.2013. godina
Beograd

Vrhovni kasacioni sud, u veću sastavljenom od sudija: Stojana Jokića, predsednika veća, Mirjane Đerasimović i Jelene Borovac, članova veća, u sporu po tužbi tužioca S.N. iz P, koga zastupa punomoćnik Ž.O., advokat iz N.S., protiv tuženog Fond za socijalno osiguranje vojnih osiguranika iz Beograda, koga u revizijskom postupku zastupa punomoćnik Ž.R., advokat iz B., a postupku po zahtevu za zaštitu zakonitosti punomoćnik L.J.P., advokat iz N.S., odlučujući o reviziji i zahtevu za zaštitu zakonitosti tuženog izjavljenim protiv presude Višeg suda u Novom Sadu, poslovni broj Gž 3618/11 od 27.09.2012. godine, u sednici veća održanoj dana 17.10.2013. godine, doneo je sledeće

R E Š E N J E

I O reviziji tuženog Fond za socijalno osiguranje vojnih osiguranika Beograd izjavljenoj protiv presude Višeg suda u Novom Sadu poslovni broj Gž 3618/2011 od 27.09.2012. godine, odlučiće se kao o izuzetno dozvoljenoj.

II ODBACUJE SE kao nedozvoljena revizija tuženog izjavljena protiv pravnosnažnog rešenja sadržanog u izreci presude kojim je odbijen prigovor apsolutne nenadležnosti.

III USVAJA SE revizija tuženog, UKIDAJU presuda Višeg suda u Novom Sadu poslovni broj Gž 3618/11 od 27.09.2012. godine i presuda Osnovnog suda u Novom Sadu, poslovni broj P 59495/10 od 15.09.2011. godine u delu u kome je tuženi obavezan da tužiocu isplati novčani iznos od 129.495,82 dinara i predmet vraća prvostepenom sudu na ponovno suđenje.

IV ODBACUJE SE, kao nedozvoljen zahtev za zaštitu zakonitosti izjavljen od strane tuženog protiv presude Višeg suda u Novom Sadu, poslovni broj Gž 3618/11 od 27.09.2012. godine.

V Tužiocu se ne dosuđuju troškovi odgovora na reviziju tuženog.

O b r a z l o ž e n j e

I

Presudom Osnovnog suda u Novom Sadu poslovni broj P 59495/2010 od 15.09.2011. godine, presuđeno je:

„Prigovor apsolutne nadležnosti se odbija.

Tužbeni zahtev se usvaja.

Obavezuje se tuženi Fond za socijalno osiguranje vojnih osiguranika da tužiocu N.S. isplati na ime manje isplaćenih mesečnih iznosa pripadajuće penzije za period od 01.01.2008. do 30.04.2011. godine iznos od 165.318,89 dinara sa zakonskom zateznom kamatom počev od 30.04.2011. godine pa do isplate kao i da mu na ime naknade troškova parničnog postupka isplati iznos od 74.212,00 dinara, sve u roku od 8 dana pod pretnjom izvršenja.“

Odlučujući o žalbi tuženog izjavljenoj protiv pomenute prvostepene presude, Viši sud u Novom Sadu je presudom poslovni broj Gž 3618/11 od 27.09.2012. godine, odlučio:

„Žalba tuženog se delimično usvaja, pa se presuda Osnovnog suda u Novom Sadu poslovni broj P 59495/10 od 15.09.2011. godine ukida u delu kojim je dosuđena glavnica od 35.823,07 dinara, u delu kojim je dosuđena zakonska zatezna kamata na glavnicu od 165.318,89 dinara počev od 30.04.2011. godine, kao i u pogledu odluke o troškovima parničnog postupka i u tom delu se predmet vraća na ponovni postupak, dok se u preostalom pobijanom delu kojim je dosuđena glavnica od 129.495,82 dinara, te u delu kojim je odbijen prigovor apsolutne nadležnosti, žalba tuženog odbija i prvostepena odluka potvrđuje.“

II

Protiv drugostepene presude tuženi izjavljuju blagovremenu reviziju. Reviziju izjavljuju u delu u kome je obavezan da isplati novčani iznos od 129.495,82 dinara i u delu u kome je odbijen prigovor apsolutne nadležnosti.

Drugostepenu presudu pobija zbog bitne povrede ZPP iz člana 361. stav 2. tačka 2. pogrešne primene materijalnog prava iz člana 193. stav 1. Zakona o Vojsci Srbije, u vezi sa odredbom člana 75. stav 1. Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju.

Republički javni tužilac se o izjavljenoj reviziji nije izjasnio.

Tužilac podnosi odgovor na reviziju tuženog, spori revizijske razloge, predlaže da se revizija kao neosnovana odbije. Troškove odgovora na reviziju tuženog opredeljuje kao naknadu po advokatskoj tarifi.

Revizijski sud je ispitao drugostepenu presudu na način propisan u članu 399. ZPP i odlučio kao u izreci revizijskog rešenja iz sledećih razloga:

1. Revizija je nedozvoljena u delu u kome se pobija drugostepeno rešenje sadržano u izreci presude kojim je odlučeno o prigovoru apsolutne nadležnosti. Njena nedozvoljenost propisana je u članu 412. stav 1. tačka 1. ranije važećeg ZPP-a, koji se kao procesni zakon primenjuje na materijalno pravni odnos stranaka u sporu. Tužba je podneta prvostepenom sudu 21. decembra 2010. godine, presuda u drugostepenom postupku nije ukidana počev od 01. februara 2012. godine, pa se u smislu člana 506. Zakona o parničnom postupku sada važećem („Sl. glasnik RS“, broj 72 od 28.09.2011. godine), započeti postupci pre stupanja na snagu sada važećeg procesnog zakona sprovode po odredbama prethodno važećeg procesnog zakona („Sl. glasnik RS“, broj 124/04 i 111/09).

Sledom iznetog na osnovu procesnog ovlašćenja iz člana 404. a u vezi sa članom 401. stav 2. tačka 5. odlučeno je kao u stavu II izreke ovog rešenja.

2. U preostalom delu revizija je procesno dozvoljena i u meritumu osnovana.

Apelacioni sud u Novom Sadu je rešenjem R3 32/13 od 02.04.2013. godine predložio revizijskom sudu da o reviziji tuženog odluči kao o izuzetno dozvoljenoj. Predlog Apelacionog suda u Novom Sadu zasnovan je na potrebi razmatranja pravnih pitanja od opšteg interesa, ujednačavanja sudske prakse i novog tumačenja prava.

Revizijski sud je ocenio da je predlog apelacionog suda osnovan i da o reviziji tuženog treba odlučiti kao o izuzetno dozvoljenoj. U masovnim sporovima po tužbama korisnika vojnih penzija pojavila su se sporna pitanja počev od nadležnosti suda, postojanja prava na isplatu utuženog, pravilne primene materijalnog prava, na kome su zasnovane nižestepene presude što je sve rezultirano i potpuno neujednačenom sudskom praksom. Svi ti razlozi kao i razlozi razmatranja pravnih pitanja od opšteg interesa i pravilnog tumačenja prava opredelili su Vrhovni kasacioni sud da na osnovu procesnog ovlašćenja iz člana 395. ZPP o reviziji odluči kao o izuzetno dozvoljenoj. Sa tih razloga odlučeno je kao u stavu I izreke, revizijskog rešenja.

Sud je imao u vidu vrednost spora, ali kako se radi o velikom broju predmeta sa različitim odlukama, zbog značaja spora, našao je da ima mesta odlučivanju u smislu člana 31. Zakona o uređenju sudova, te pravnih standarda iskazanih u predmetu Evropskog suda za ljudska prava Nejdet Sahin i Perhan Sahin protiv Turske (predstavka broj 13279/05) i presudi Velikog veća od 20.10.2011. godine koji ukazuju na obavezu ujednačavanja sudske prakse od strane Vrhovnog kasacionog suda.

3. Revizija je osnovana.

Predmet spora je isplata razlike između isplaćene i neisplaćene penzije vojnom osiguraniku – tužiocu. Nižestepeni sudovi su pravnosnažno obavezali tuženog da tužiocu za utuženi period 01. januar 2008. godine – 30. april 2011. godine isplati novčani iznos od 129.495,82 dinara. Dosuđeni novčani iznos predstavlja razliku između isplaćene penzije u utuženom periodu u visini od 1.945.612,94 dinara i po oceni nižestepenih sudova pripadajuće u iznosu od 2.075.108,76 dinara. Nižestepenim presudama dosuđeni iznos nastao je neusklađivanjem tužiočeve penzije u utuženom periodu za 11,06 % vanrednog uvećanja penzija.

4. Prvostepeni sud presudu kojom usvaja tužbeni zahtev zasniva na odredbi člana 274. i člana 276. Zakona o Vojsci Jugoslavije, člana 193. stav 1. Zakona o Vojsci Srbije, člana 5. i člana 12. stav 1. Uredbe o načinu ostvarivanja i prestanku prava iz penzijskog i invalidskog osiguranja vojnih osiguranika, člana 19. Uredbe o nadležnosti, delokrugu, organizaciji i načinu poslovanja Fonda za socijalno osiguranje vojnih osiguranika, te člana 172. i 262. stav 1. ZOO.

Drugostepeni sud prihvata izraženi pravni stav prvostepenog suda na kome je zasnovana presuda o usvajanju tužbenog zahteva, zasnivajući drugostepenu presudu i na odredbi člana 21. Zakona o izmenama i dopunama Zakona o penzijsko invalidskom osiguranju, rešenju Republičkog fonda za penzijsko invalidsko osiguranje i članu 73. stav 2. Zakona o penzijsko i invalidskom osiguranju. Sledom toga, izražava pravni stav da je rešenje Republičkog fonda za penzijsko i invalidsko osiguranje tehničko – sprovedbenog karaktera u postupku izvršavanja zakonom utvrđenih obaveza tuženog, a saglasno načinu i metodu utvrđenim Zakonom zaključio da je tuženi sledom toga po službenoj dužnosti bio u obavezi da u istom (11,06) procentu izvrši vanredno usklađivanje i penzije vojnih penzionera.

5. Suprotno izraženom pravnom stavu nižestepeni sudovi o postojanju

prava na vanredno povećanje vojnih penzija u visini od 11,06% počev od 01.01.2008. godine, revizijski sud smatra da je za sada takav pravni zaključak preuranjen. To pravo je za sada sporno.

Sporno je postojanje samog prava na vanredno uvećanje penzija u visini od 11,06% koje po preuranjenoj oceni nižestepeni sudovi proizilazi iz rešenja direktora Republičkog fonda za penzijsko i invalidsko osiguranje o vanrednom usklađivanju penzija počev od 01. januara 2008. godine, 01 broj 181-431/08 od 25.01.2008. godine, objavljenog u „Sl. glasniku RS“, broj 20/08. Pomenuto rešenje mora se posmatrati u skladu sa članom 75. Zakona o izmenama i dopunama Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju, kojim je u stavu 1. propisano da ukoliko prosečan iznos penzije korisnika u osiguranju zaposlenih isplaćene za prethodnu godinu iznosi manje od 60% od iznosa prosečne zarade bez poreza i doprinosa zaposlenih na teritoriji Republike u prethodnoj godini, penzije će se vanredno uskladiti od 01. januara tekuće godine za procenat kojim se obezbeđuje da se iznos prosečne penzije za prethodnu godinu korisnika u osiguranju zaposlenih dovede na nivo od 60% prosečne zarade bez poreza i doprinosa isplaćenog u prethodnoj godini. Pritom se mora imati u vidu i odredba člana 193. stav 1. Zakona o Vojsci Republike Srbije koju nižestepeni sudovi nisu pravilno primenili. Za pravilnu primenu te zakonske norme potrebno je utvrditi prosečan iznos penzija vojnih penzionera tj. da li je on manji od 60% od iznosa prosečne zarade bez poreza i doprinosa za prethodnu godinu u 2007. godini, te da li se kod eventualnog postojanja tih činjenica rešenje direktora Republičkog fonda za penzijsko i invalidsko osiguranje od 25.01.2008. godine, odnosi i na korisnike vojnih penzija, pa sledom toga i na tužioca.

Izneto upućuje na to da su nižestepeni sudovi zbog do sada preuranjenog pravnog stava propustili da utvrde i činjenice bitne za eventualno izražavanje drugačijeg pravnog zaključivanja. To podrazumeva da prvostepeni sud u ponovljenom postupku pri odlučivanju o postojanju prava na vanredno uvećanje vojnih penzija ceni i činjenice na koje je ukazano revizijskim rešenjem.

Sledom iznetog revizijski sud je na osnovu procesnog ovlašćenja iz člana 408. stav 2. ZPP, odlučio kao u izreci rešenja pod tačkom III.

III

6. Tuženi je protiv drugostepene presude izjavio i zahtev za zaštitu zakonitosti.

Zahtev za zaštitu zakonitosti izjavljuje zbog bitne povrede odredaba parničnog postupka iz člana 361. stav 2. tačka 2. Zakona o parničnom postupku i pogrešnoj primeni materijalnog prava u smislu odredbe člana 193. stav 1. Zakona o Vojsci Srbije u vezi odredbe člana 75. Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju.

Zahtev je ispitan na način propisan u članu 421. stav 1. ZPP, i odlučeno kao u stavu IV izreke rešenja iz sledećih razloga:

Zahtev je nedozvoljen.

Izričitom procesnom normom iz člana 417. ZPP je propisano da javni

tužilac može podići, zahtev za zaštitu zakonitosti zbog bitne povrede odredaba parničnog postupka iz člana 361. stav 2. tačka 5. ZPP. To podrazumeva da tuženi kao supsidijerni podnosilac zahteva isti može podneti samo zbog bitne povrede iz člana 361. stav 2. tačka 5. ZPP. Međutim, tuženi zahtev izjavljuje iz nedozvoljenih procesnih razloga. Zahtev se ne može izjaviti ni zbog pogrešne primene materijalnog prava. Pritom se primećuje da je tekst revizije i izjavljenog zahteva potpuno identičan.

Sledom iznetog ovaj sud je na osnovu procesnog ovlašćenja iz člana 404. a u vezi sa članom 401. stav 2. tačka 5. i u vezi sa članom 421. stav 2. ZPP, odlučio kao u stavu IV izreke rešenja.

7. Tužiocu nisu priznati troškovi odgovora na reviziju tuženog. Prvo zato što nisu opredeljeni u smislu člana 159. stav 2. ZPP, i drugo zato što ta procesna radnja uopšte nije bila od bilo kakvog značaja za odlučivanje o reviziji u smislu člana 150. stav 1. ZPP.

Predsednik veća - sudija

Stojan Jokić,s.r.